

Kapitalista kizsákmányolás és a vállalkozói gépezet

Készült: SaLa közreműködésével Mesterséges Intelligenciával

1. A kapitalista profit forrása

A kapitalista profitja – leegyszerűsítve – a saját tőkebefektetésén és a tulajdonosi „munkáján” túl a proletárok által megtermelt értéktöbblet törvényes kisajátításából származik.

2. A kapitalizmus vállalkozói gépezete

A kapitalizmusban a termelőeszközök magántulajdonának szentsége képezi a bérrabszolgaság alapját. A tőkés termelő-, pénzügyi és kereskedelmi profittermelő gépezet motorját a proletárok bémunkája hajtja. Az intelligens robotok elterjedése és dominanciája azonban ezen alapvetően változtatni fog.

A kapitalizmusban a vállalkozás egyedüli célja a profit, vagyis a befektetett tőke bővített újratermelése. Ez a nyereség a proletárok munkája által létrehozott értéktöbblet törvényes kisajátításából származik. Ebben a rendszerben a tőkés legfőbb feladata a profittermelő gépezet megszervezése és folyamatos működtetése.

3. Kisvállalkozások a rendszerben

Ugyanakkor szép számmal akadnak egyedül, illetve csupán néhány alkalmazottal dolgozó kisvállalkozók, kis- és középkapitalisták is. Ők elsősorban a saját munkájukból és a vállalkozásuk megszervezéséből élnek. Rájuk alapvetően nem a kizsákmányolás a jellemző; sokkal inkább olyan törekvő, szorgalmas emberek, akik a saját boldogulásukért küzdenek.

4. A vállalkozói gépezet működése mint „fekete doboz”

A kapitalizmus a munkaerőre mint árura és kulcsfontosságú termelési tényezőre épül. Ez a termelés leglényegesebb eleme, hiszen ebből keletkezik az áru, az érték és az az értéktöbblet, amelyből a tőkés profitja származik.

A tőkés a tőkéjével és szervezőképességével létrehozza, majd mozgásba lendíti a termelőgép-rendszert, a végén pedig elsajátítja a profitot. Ez a modell – kisebb-nagyobb egyedi sajátosságokkal – a különböző típusú vállalkozások mind-egyikére általánosan érvényes.

A termelőgép-rendszert a bérmunkások tartják mozgásban, akik a megélhetésük kényszeréből adják el munkaerejüket. A megtermelt profit viszont a tőkést illeti meg, aki a rendszerben lényegét tekintve külső befektetőként van jelen. Ez a gépezet úgy működik, mint egy fekete doboz, ahol a produktum jellege másodlagos. A bemeneti oldalt a tőke, a doboz belsejét a termelési eszközök és a bérmunkások alkotják, míg a kimeneten az értéktöbbletet hordozó áru realizálódik. Bár a tőkés hívta életre a struktúrát, szerkezetileg kívül esik az aktív termelőmunkán – ez a külső pozíció biztosítja számára a folyamat feletti dominanciát és a felsőbbrendűséget a folyamatban létezőkhöz képest.

5. A beszélő szerszám

A bérmunkások munkabére nem más, mint az újratermelésük és a működtetésük költsége, vagyis tőkebefektetés. Ez pontosan olyan, mint a többi termelési tényező ára, amelyet a kapitalizmus logikája szerint a lehető legalacsonyabb szinten kell tartani. Mivel a munkások által előállított értéktöbblet teljes egészében a tőkebefektetőt illeti meg, a bérmunkás a termelőeszközök közül csupán a „beszélő szerszám” szerepét tölti be.

A tőkés termelés egyedüli célja a profit, amelyet a tulajdonosok a bérmunkások kizsákmányolása révén szereznek meg, így lényegében rajtuk élőködnek. Bár a tőkés a termelőgép-rendszeren kívülálló haszonélvező, feladata a kizsákmányolás megszervezése, valamint a működési körülmények megteremtése. Még ha a tőkés tevékenysége esetenként jelentős és meghatározó is a termelési folyamatban, ez a szervezőmunka nem változtat azon a tényen, hogy ő a rendszer kizsákmányolója. A kapitalizmus logikája szerint ez elkerülhetetlen, hiszen ebben a történelmi fázisban még maga az élőködés a fejlődés motorja – ez még az emberiség „gondolkodó állat” kora.

6. Konklúzió

Értéktöbblet: „*A tőkés gazdaságban a bérmunkás által megtermelt érték és munkaerejének értéke közötti különbséget, amelyet a tőkés ellenérték nélkül elcsajátít.*” – **Marx**

A kapitalista jövedelme tehát alapvetően nem a saját munkájának értékét tükrözi, hanem a kizsákmányolás révén megszerzett értéktöbblet törvényes eltulajdonításából származik. Ezt azért tehetik meg, mert a proletár bérmunkások a rendszerben csupán „beszélő szerszámok”, akiket alacsonyabb rendűként kezelnek, és akik az osztályérdekeik védelmében jogilag és politikailag semmilyen valós hatalommal nem rendelkeznek.